

Ihmisoikeudet haltuun nuorisotyössä

Koulutuksen vaikutusten arvioinnin tuloksia

Raisa Venäläinen

Appraisal Consulting RV Ky

4.5.2018

Koulutuksen tavoitteet

- Kaikki 27 Kanuuna-kaupunkia kattava koulutuskiertue ajoittui marraskuun 2016 ja maaliskuun 2017 välille.
- Koulutuksen tavoitteena oli lisätä nuorisotyöntekijöiden perusosaamista ihmisoikeuksista, herättää nuorisotyöntekijät pohtimaan ihmisoikeusnäkökulmaa omaan työhönsä ja tarjota käytännön välineitä ihmisoikeuksien edistämiseen.
- Koulutuksen teemat:
  1. Mitä ihmisoikeudet ovat, mistä ne tulevat ja mitä niillä tehdään?
  2. Yhdenvertaisuus ja syrjimättömyys tiloissa ja toiminnoissa
  3. Sananvapaus, vihapuhe vai huono käytös?

Koulutuksen toteutus

- Koulutuspäiviä oli yhteensä 24.
- Koulutus kattoi 27 Kanuuna-verkoston kaupunkia.
- Osallistujia oli yhteensä 1 147, joista 938 oli nuorisotyöntekijöitä ja 209 muita osallistujia (esim. opiskelijoita ja järjestötyöntekijöitä).
- Koulutukseen osallistui keskimäärin 64 % kunnan nuoristyöntekijöistä (kuntatasolla vaihteluväli 20 – 94 %).
- Koulutus oli nuorisotyöntekijöille työnantajan määräämä pakollinen koulutus.

Arvioinnin tarkoitus

- **Arvioinnissa on tarkoitus**
  - Selvittää koulutuksen vaikutuksia nuorisotyöntekijöiden työhön.
  - Saada tietoa koulutukseen osallistuneiden kokemuksista ja saadun tiedon käyttöönotettavuudesta ja hyödynnettävyydestä omassa työssä.
  - Kartoittaa nuorisotyökentän ihmisoikeuskoulutuksen tarpeita.

Arvioinnin menetelmät

- Koulutuksista saadun palautteen analysointi
- Temaattiset ryhmäkeskustelut:
  - Helsinki
  - Rovaniemi + nuoristyön opiskelijat
  - Järvenpää
  - Lahti
  - Mikkelä
  - Pori

Yhteensä 54 henkilöä osallistui arviointihaastatteluihin ja fokuskeskusteluihin

Arvioinnin viitekehys ja arviointikysymykset

PALAUTE

Kuinka tyytyväisiä
osallistujat ovat
koulutukseen?
Koettiin ko koulutus
hyödylliseksi?

OPPIMINEN

Mitä tietoja ja taitoja
koulutuksessa
opittiin?

SOVELTAMINEN

Ovatko opitut asiat siirtyneet
työkäytänteisiin?

TULOKSET/ VAIKUTUKSET

Mitä muuttui?

Tässä arvioinnissa vaikutuksia pyrittiin selvittämään kolmella tasolla: yksilö (koulutukseen osallistuja), yhteisö (työyhteisö) ja kuntatason nuorisotyö.

Arvioinnin tuloksia

Koulutuksista saatu palaute

Palaute koulutuksista: Koulutuksen selkeys ja ymmärrettävyys

Yleispalaute

- Todella hyvä ja tarpeellinen koulutus!
- Kaiken kaikkiaan hyvä, kattava ja monipuolinen koulutus, sekä varmasti monelle erittäin tarpeellinen. Teette tärkeää työtä!!
- Todella kova koulutus pitkään aikaan.
- Hyvä kokonaisuus, hyvä tietopaketti tällaisenaan.

Koulutuksen selkeys

(x = 4,4)

ja ymmärrettävyys

(x = 4,3)

- Välillä tuntui, että toistoa tuli vähän liikaa. Esitys oli jotenkin hengästyttävä, mutta kouluttajat olivat kyllä myöskin selkeitä.
- Koulutus oli selkeä ja asiantunteva, myös muutakin kuin luennointia. Hyvä paketti vaikkei itselleni kummoisemmin uutta tietoa tullutkaan.
- Koulutus oli erittäin selkeä ja napakka.
- Oli ilo huomata, että kouluttaja on aiheesta erittäin kiinnostunut, Kouluttaja oli erinomainen

Koulutuksen toteutus

- Raskasta, luennointia liikaa. Enemmän osallistumista.
- Hyvä olisi pysyä aikataulussa. Ensimmäinen osuus lyhemmäksi (=pohjustus ihmisoikeuksista)
- Harmi, että käytännön harjoittelu jäi purkamatta ajan vuoksi. Siinä olisi ollut juuri sitä käytännön läheisyyttä mitä tarvitaan työhön! Enemmän aikaa roolihenkilöjen osuuteen ja etenkin casien purkuun. Ne olisivat opettaneet.

Koulutus sai hyvää palautetta.

Kouluttajien asiantuntemusta arvostettiin, erityisesti kiitettiin maltillista ja asialähtöistä lähestymistapaa.

Palautetta tuli kiireen tunnusta ja siitä, että arkea lähellä oleville tapauskuvauksille ja niiden purulle ei jäänyt riittävästi aikaa. Ryhmäkeskusteluille toivottiin enemmän aikaa ja niiden purkua pitää tulisi tehostaa.

palautelomakkeessa arvioitiin teemoja asteikolla 1 – 5

(5 = erinomainen – 1 = huono)

Palaute koulutuksista: Sisällöt

Ihmisoikeusasioiden ymmärtäminen

x = 3,4

- Tällaisia asioita on aina hyvä keskustella!
- "Koulutus oli hyvä paketti, mutta suurin osa siitä oli itselle jo peruskauraa jonka parissa työskentelen viikoittain."; "suuri osa asioista oli jo tuttuja, mutta uusiakin pohdintoja tuli";
- Lakitekstiä oli liikaa..
- Tietoa tuli paljon ja sitä voisi selkeyttää esim. dia, josta näkyisi kaikki YK:n ihmisoikeusjulistus ja EW:n yleissopimus jne.
- Kävisin nopeasti läpi kaikki ihmisoikeudet.

Syrjintä ja esteettömyys

x= 4,5

- Syrjintä esitettiin selkeästi ja ymmärrettävästi; siihen liittyvää aktiviteettia ja työvälineitä voisi kehittää.
- Harjoituksissa esimerkit olivat stereotyyppisiä. (tarkoituksella?)
- Esteettömyys-esimerkit oivat hyviä ja konkreettisia.

Sananvapaus

x = 4,4

- "Tämä antoi eniten välineitä työhön"; Sananvapaus/vihapuhe oli päivän kiinnostavin osuus"
- Nyt oli liian vähän aikaa mielestäni kiinnostavimpaan osioon.
- Hyvä, että puhuttiin huumorista ja stand up – komiikasta. Huumorin varjolla loukataan todella pahasti.Voisi ehkä ottaa konkreettisia esimerkkejä.

Ihmisoikeusasioiden ymmärtäminen lisääntyi jossain määrin.

Teoriaosuus oli liian pitkä. Siinä oli liian paljon asiaa ja ei niinkään uutta opittavaa.

Vastaajat ja ryhmäkeskusteluun osallistujat olivat sitä mieltä, että nuorisotyöntekijöillä ylipäättään on humaani työote, joka perustuu ihmisoikeuksista johdetulle arvomaailmalle.

Toisaalta todettiin, että tietopohja on tärkeä, jotta myös nuorille voi korostaa sitä, että ihmisoikeuksissa kyseessä ei ole asenne tai ideologia vaan sitoumus.

Kaksi vastaajaa kaipasi lyhyttä yhteenvetoa ihmisoikeuksista.

Koulutuksen vaikutuksia yksilötasolla

- Yksittäisen koulutuspäivän vaikutuksia yksilön asenteissa, työtavoissa ja suhtautumisissa on vaikea arvioida.
- Monet vastaajista totesivat, että asiat olivat tuttuja jo ennestään, vaikka ”*uuttakin pohdintaa tuli*”. Kunnissa on ollut ja on meneillään hankkeita, joissa samoja teemoja on jo käsitelty.
- **Teoriatausta vahvisti omaa työtettä:** ”*Koulutuksen jälkeen oli jotenkin varmempi olo*”.
- Haasteena jatkossa on se miten tämä varmuus voidaan säilyttää ja jalostaa.

Vaikutuksia työyhteisössä

- Koulutus tarjosi yhteisen käsitteistön ja viitekehyksen työlle. Ihmisoikeusasioihin suhtaudutaan analyyttisemmin.
- *”Koulutuksen jälkeen henkilökuntamme on käynyt pakolaisuudesta parempia keskusteluja toimintaamme jo nyt osallistuvien nuorten kanssa”.*
- *”Koulutuksen seurauksena henkilökunnallamme on paremmat valmiudet kasvattavat nuorten kykyä katsoa maailmaa toisten silmin”.*
- *”Koulutuksen seurauksena nuorisotyön on tuonut esille julkisessa keskustelussa sitä, että ihmisoikeudet ovat jakamattomat.”*

Koulutuksen tuloksia

- **Esteettömyyttä parannettiin.** Kaikissa ryhmähaastatteluissa todettiin, että esteettömyysasiat jäivät mieleen ja tämä tuotti myös konkreettisia muutoksia: Helsingissä rakennettiin nuorisotilaan ramppi. Toimipisteissä toteutettiin esteettömyyskartoitus.
- Viestintää selkeytettiin.

Kuntatasolla

- Kunnat eivät ole hyödyntäneet tätä resurssia. Suurin osa nuorisotyöntekijöistä (esim. Lahdessa 70 % on koulutettu), mikä on kunnalle ensinnäkin iso investointi mutta myös resurssi. Oleellista on se, miten tätä resurssia hyödynnetään.
- Ryhmäkeskusteluihin osallistuneet eivät ole osallistuneet esimerkiksi kunnan yhdenvertaisuusstrategian laadintaan. Yhdenvertaisuusstrategioissa korostetaan samoja arvoja kuin ihmisoikeuksissa.

Mikä edesauttoi koulutuksen vaikuttavuuta?

- Koulutus oli pakollinen, se korostaa sitä, että ihmisoikeudet ovat paketti, joka kaikkien tulee osata, myös niiden, joita asia ei kiinnosta. *"Ihmisoikeudet eivät ole ideologia tai asennekasvatusta, se on kansainvälisiin sopimuksiin perustuva laki, jota kaikkien tulee noudattaa"*.
- Se edisti myös tasavertaisuutta työyhteisössä, sillä osallistujia ei voitu leimata "ihmisoikeusaktivisteiksi".
- Harvinainen koulutus, jalkautui kentälle ja koko työyhteisö osallistui. Nyt kaikilla on sama tietotausta ja ihmisoikeusajattelua ei leimata ideologiaksi, mielipiteeksi tai asenteeksi.
- Ryhmäkeskusteluissa korostettiin myös sitä, että koulutuksissa nojauduttiin selkeästi ihmisoikeussitoumuksiin ja tavoitteena ei ollut mielipiteisiin tai asenteisiin vaikuttaminen.

Kehittämis- ehdotuksia

- Selkeät tavoitteet niin yksilö kuin organisaatiotasolla.
- Kokemuskouluttajia, esim. pakolainen, vammaiset henkilöt yms.
- Enemmän konkreettista nivomista nimenomaan nuorisotyöhön.
- Tunne koulutettavasi; tee tarvekartoitus ja räätälöi koulutus tarpeiden mukaan.
- Ennakkotehtävillä voidaan varmistaa, että koulutettavilla on peruskäsitteet hallinnassa.
- Varmista esimiesten ja johdon tuki. Johtajille ja päätöksentekijöille oma koulutus.
- Koulutuksessa tulisi jättää enemmän tilaa yhdessä ja toisilta oppimiselle. Enemmän kriittistä pohdintaa siitä miten artikkelit toimivat keskenään.
- Esimerkeissä ja tapauskuvauksissa voisi mennä syvemmälle ja rakentaa ne nuorisotyön arvojen mukaisesti. Nyt analyysiin lähdettiin stereotyyppien kautta. Voisiko harjoituksissa muuttaa näkökulmaa ja selvittää mitä nuorisotyö voi tarjota?

Lisäkoulutuksen tarve?

- Vastaajia pyydettiin valitsemaan enintään kolme aihealuetta, joihin he kaipaavat lisää koulutusta. Vastauksissa painottua
  - kulttuurituntemus,
  - vihapuhe ja sananvapaus sekä
  - mediakasvatus ihmioikeusnäkökulomasta.

Suosituksset

- Jatkossa koulutuksen suunnittelussa voisi analysoida miten Ihmisoikeusliiton järjestämä koulutus voisi täydentää tai syventää meneillään olevia hankkeita.
- Koulutuksille tulisi asettaa selkeät tavoitteet.
- Koulutuksia tulisi suunnitella koulutustarvekartoituksen pohjalta. Koulutuskartoituksen tavoitteena on selvittää millaista osaamista ja koulutusta työntekijä tarvitsee selviytyäkseen työtehtävistään.

Suosituksset

- Jo käynnissä oleva syventävä koulutus rakennetaan nuorisotyön arjesta ja että koulutuksessa käytetään mahdollisimman paljon vuorovaikutteisia menetelmiä, joilla voidaan sitoa teemat käytäntöön.
- Koulutuksen tärkeänä osana on jalkauttamissuunnitelman laatiminen: koulutuksen osallistujia tulee valmentaa opittujen asioiden levittämiseen työyhteisössä.
- Peruskoulutusta tulee jatkaa. Koulutusta tulee jalkauttaa kuntiin ja osallistaa myös kuntien päätöksentekijöitä ja muita hallintokuntia.